

Državni izpitni center

JESENSKI IZPITNI ROK
ŐSZI VIZSGAIDŐSZAK

GEOGRAFIJA

FÖLDRAJZ

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Sreda, 31. avgust 2011
2011. augusztus 31., szerda

SPLOŠNA MATURA
ÁLTALÁNOS ÉRETTSÉGI VIZSGA

Madž. moder. različica

Splošna navodila zunanjim ocenjevalcem

1. Zunanji ocenjevalec mora smiselno slediti navodilom za ocenjevanje, v katerih so zapisani moderirani odgovori za posamezen izpitni komplet.
2. Če kandidat poleg pravilne ugotovitve napiše še izključujočo, nepravilno trditev, se odgovor ovrednoti z nič (0) točkami.
3. Nejasne in nečitljive rešitve ter nejasni kandidatovi popravki se ovrednotijo z nič (0) točkami.
4. Slovenska zemljepisna imena in geografski pojmi morajo biti v celoti poimenovani pravilno.
5. Pri tujih poimenovanjih naselbinskih in nenaselbinskih zemljepisnih imenih se dopušča zamenjava ali izpustitev ene črke.
6. Pri vprašanjih višje ravni (pojasnite, analizirajte, ovrednotite) so v rešitvah navedeni le elementi. Za pravilni odgovor se upošteva, če kandidat uporabi vsaj en element v smiselni besedni zvezi.

IZPITNA POLA 1 (Obča geografija – Izbrane regije)**A1 – OBČA**

1. *Amazonka*: ocean / Atlantski ocean / Atlantik
Sava: reka / Donava
Volga: jezero / Kaspjsko jezero
Za tri pravilne odgovore **2 točki**, za dva 1 točka.
2. *Priloga 1*: umetno akumulacijsko jezero
Priloga 2: vulkansko jezero
Priloga 3: ledeniško jezero
Za tri pravilne odgovore **2 točki**, za dva ali enega 1 točka.
3. *Primarni sektor*: ribolov / kmetijstvo / ribištvo
Sekundarni sektor: energetika / pridobivanje energije / industrija
Terciarni sektor: turizem / promet
Za tri pravilne odgovore **2 točki**, za dva ali enega 1 točka.
4. *ZA*: Večji zaslužek od turizma. / Povečalo bi se število delovnih mest. / Izboljšala bi se prometna infrastruktura. / Turizem bi spodbudil razvoj drugih dejavnosti. / Bohinj bi obiskalo več turistov.
PROTI: Gradnja bi predstavljala večji pritisk na naravno okolje. / Stanje okolja bi se poslabšalo. / Jezero in okolica bi bila bolj onesnažena. / Okolje bi bilo razvrednoteno (degradirano). / Povečal bi se hrup in gostota prometa.
Za dve smiselno pravilni razlagi **2 točki**, za eno 1 točka.
5. *Pozitivna posledica*: Ob jezu pred akumulacijskim jezerom je ponavadi hidroelektrarna, ki je dokaj čist, varen, zanesljiv vir energije. / Zajezitev reke lahko prispeva k zmanjšanju poplav v spodnjem toku reke, saj jez zadrži vodo višje, v srednjem toku. / Zaradi večje globine, zaradi večjega obsega jezera je možen ladijski promet. / Vodo iz akumulacijskega jezera lahko uporabljajo za namakanje okoliških kmetijskih površin. / Akumulacijsko jezero je lahko vir pitne vode. / Zmanjšala bi se temperaturna amplituda in bi bila manjša nevarnost pozeb.
Negativna posledica: Veliko akumulacijsko jezero poplavi rečno dolino, zaradi česar so prizadeti prebivalci, kmetijske površine, naselja, kulturni spomeniki, arheološka najdišča. / Spremeni se rečni ekosistem in nekatere živalske in rastlinske vrste lahko izumrejo. / V jezerskih sedimentih se nakopičijo tudi škodljive snovi in jezero dokaj hitro postane onesnaženo. / Poveča se vlažnost zraka in pogostost megle, kar lahko slabo vpliva na človekovo počutje, nekatere rastline in živali ter ovira promet.
Za dve pravilni pojasnitvi **2 točki**, za eno 1 točka. (1 točka tudi za dva pravilna opisa.)

A2 – OBČA

6. Pravilni odgovori so D, B, B, D, B, D.
Za šest ali pet pravilnih odgovorov **2 točki**, za štiri ali tri 1 točka.
7. Spolna sestava.
Starostna sestava.
1 točka
8. A – Staro. / Ostarelo.
B – Zrelo. / Aktivno.
C – Mlado. / Vzdrževano. / Neaktivno.
Za tri pravilne odgovore **2 točki**, za dva 1 točka.
9. *Sekundarni sektor*: D
Terciarni sektor: B
Za dva pravilna odgovora **2 točki**, za enega 1 točka.

10. Z večanjem gospodarske razvitosti se manjša delež zaposlenih v primarnem sektorju dejavnosti. / Z večanjem gospodarske razvitosti se sprva večja delež zaposlenih v sekundarnih dejavnostih. / Gospodarsko najbolj razvite države imajo največji delež zaposlenih v terciarnih dejavnostih. / *V odgovoru mora biti razvidna povezava med stopnjo gospodarskega razvoja in večanjem oziroma upadanjem deleža zaposlenih v ustreznem sektorju dejavnosti.*
Za popoln odgovor 1 točka.
11. V Evropo se zaradi želje po boljšem življenju ali iskanju zaposlitve priseljujejo v večini ljudje iz Azije in Afrike, med katerimi prevladuje muslimanska veroizpoved, zato se delež muslimanov v Evropi povečuje / ali delež kristjanov zmanjšuje. / *V odgovoru mora biti razvidna povezava med eno izmed značilnosti priseljencev in njihovim vplivom na versko sestavo.*
Za popoln odgovor 2 točki, samo opis 1 točka.

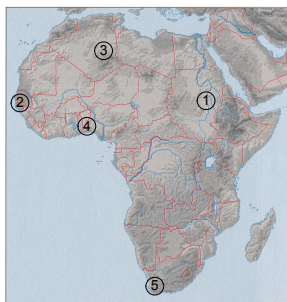
B1 – SVET

12. DA, DA, NE.
Za tri pravilne odgovore 2 točki, za dva ali enega 1 točka.
13. Tihooceanska / Pacifiška / Tihomorska in Severnoameriška litosferska / Ameriška plošča.
Opis: Drsenje plošč ene ob drugi. / Premikanje litosferskih plošč ene mimo druge. / Vzporedni premik litosferskih plošč.
Za tri pravilne odgovore 2 točki, za obe pravilno imenovani litosferski plošči 1 točka in za pravilen opis 1 točka.
14. Črka: A.
1 točka
15. *Podnebje:* zmerno hladno / borealno / gorsko.
Opis: Vzhodni deli celine so hladnejši. / Celino na vzhodu obliva hladen (Labradorski) morski tok. / Na vzhodu celine so nižje temperature. / V osrednjem delu celine so višje temperature. / V osrednjem delu celine je manjši vpliv hladnejšega morja. / V osrednjem delu celine ni vpliva hladnega morskega toka. / V osrednjem delu je večje izhlapevanje (manjša vlažnost).
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.
16. *Pojasnitev:* Zahodno od 100. poldnevnik pade manj kakor 500 mm padavin in poljedelstvo brez (umetnega) namakanja ni mogoče. / Zaradi suhega podnebja so slabe možnosti za poljedelstvo. / Zaradi pomanjkanja padavin zahodno od 100. poldnevnik prevladuje (ekstenzivna) živinoreja.
Za pravilno pojasnitev 1 točka.
17. *Vremenski pojav:* tornado.
Pojasnitev: Zaradi odprtosti celine od severa proti jugu se mešajo tople zračne mase z juga s hladnimi s severa. / Uravnano površje v osrednjem delu celine ne prekinja nobeno gorovje in zato hladne zračne mase s severa lahko pridejo v stik s toplimi z juga in nasprotno.
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.

B2 – SVET

18. Etiopija.
1 točka
19. Značilen je velik delež kmečkega prebivalstva. / Značilen je velik delež kmetijstva v BDP. / Prevladuje samooskrbno kmetijstvo. / V izvozu prevladujejo kmetijski pridelki (surovine).
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.

20.

Za pet ali štiri pravilne odgovore 2 točki, za tri ali dva 1 točka.

21. Živinoreja je: tržno usmerjena / usmerjena v izvoz / usmerjena v govedorejo / usmerjena v ovčjerejo / ekstenzivna / pašna / usmerjena v pridelavo mesa / usmerjena v pridelavo volne.
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.
22. *Razlaga vzroka:* Zaradi muhe cece, ki prenaša spalno bolezen. / Spalna bolezen se prenaša tudi na živino.
Ekvatorialni predel: V Vzhodnoafriškem višavju. / V Srednjeafriškem višavju. / V Visoki Afriki. / V višjih legah. / Na območju višjih nadmorskih višin. / Na območju s savanskim podnebjem. / V gorskih predelih.
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.
23. *Opis:* Začeli so urejati plantaže. / Začeli so gojiti plantažne kulturne rastline. / Kmetijstvo je postalo tržno (izvozno) usmerjeno. / Kmetijstvo je postalo donosnejše. / Kmetijstvo je postalo intenzivnejše. / Začela se je uporaba umetnih gnojil (pesticidov, drugih zaščitnih sredstev).
1 točka.

C1 – EVROPA

24. *Otok:* Sardinija
Nížina: Padska nížina
Gorovje: Pireneji
Vulkan: Etna
Za štiri pravilne odgovore 2 točki, za tri ali dva 1 točka. Odgovor Pireneji se ne upošteva.
25. *Vzrok za nastanek:* Stik (litosferskih, tektonskih) plošč. / Stik Afriške in Evrazijske (litosferske, tektonske) plošče. / Podrivanje Afriške (litosferske, tektonske) plošče pod Evrazijsko.
Vzrok za visoke nadmorske višine: So mladonagubana gorovja. / So mlada po nastanku. / Zunanji (preoblikovalni) procesi jih še niso znižali. / V večjem delu jih gradijo mehansko odporne kamnine. / Veliko je apnenca, ki je odporen zoper mehansko preperevanje. / V večjem delu jih gradi apnenec (trde karbonatne kamnine).
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.
26. *Tip rastlinstva:* Makija. / Gariga. / Mediteransko rastlinstvo. / Sredozemsko rastlinstvo.
Opis: Globoke korenine. / Razvejene korenine. / Majhni listi. / Povoščeni listi. / Dlakavi listi. / Zimzelene rastline. / Mirovanje poleti (v sušni dobi).
Za tri pravilne odgovore 2 točki, za dva ali enega 1 točka.
27. *Vulkanska prst je debelejša.* / *Vulkanska prst vsebuje več mineralnih delcev.* / *Vulkanska prst vsebuje več humusa (veliko hranilnih snovi).* / *Prst na karbonatih je tanka (plitva).* / *Prst na karbonatih vsebuje veliko skeletnih (kamnitih, nepreperelih) delcev.* / *Prst na karbonatih ni sklenjena.*
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.
28. *Iz severnega Jadrana prinašajo onesnaženo vodo.* / *Zaradi onesnaženosti Padske nížine prinašajo onesnaženo vodo.* / *Severni Jadran je precej onesnažen, zato od tam prinašajo onesnaženo vodo.*
Za v celoti pravilno vzročno-posledično pojasnitev 2 točki, za delni odgovor 1 točka.

C2 – EVROPA

29. *Norveška*: hidroelektrarne,
Danska: termoelektrarne,
Finska: termoelektrarne.
Za tri pravilne odgovore 2 točki, za dva 1 točka.
30. Zaradi vulkanske dejavnosti. / Zaradi lege na stiku (litosferskih, tektonskih) plošč. / Zaradi tektonskega delovanja (tektonike). / Zaradi razmika dveh (litosferskih, tektonskih) plošč. / Magma je blizu površja in segreva vodo.
1 točka
31. Norveška ima bogatejše zaloge in zato (dnevno) načrpa več nafte od Velike Britanije. / Norveška je manjša porabnica nafte kakor Velika Britanija zaradi manjšega števila prebivalcev (manj industrije). / Svoje potrebe po energiji lahko zadosti z drugimi energijskimi viri, nafto pa lahko izvažata.
1 točka
32. *Proizvod*: žagani les.
Vzrok: Nizka cena žaganega lesa na trgu. / Usmerjenost industrije v tehnološko izpopolnjene proizvode. / Večje povpraševanje po drugih lesnih proizvodih. / Višja cena papirja, kartona in proizvodov višje obdelave na trgu. / Višja cena drugih lesnih proizvodov.
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.
33. NE, NE, DA.
Za tri pravilne odgovore 2 točki, za dva ali enega 1 točka.
34. *Opis*: Cenejša ruda iz tujine (Kanade, Avstralije). / Manjša konkurenčnost švedskih železarskih (jeklarskih) proizvodov. / Dražji (podzemni) izkop železove rude na Švedskem.
Usmeritev: V industrijo visoke tehnologije (strojno industrijo, avtomobilsko). / V specialno predelavo kovin. / V izdelovanje (izvoz) visokokakovostnega jekla in jeklarskih izdelkov. / V izobraževanje ljudi (raziskave). / V izboljšanje tehnoloških postopkov. / V razvoj tehnološkega znanja in izkušenj («know-how»)
Za tri pravilne odgovore 2 točki, za opis 1 točka, za obe usmeritvi 1 točka.

IZPITNA POLA 2 (Geografija Slovenije)**D1 – SLOVENIJA**

1. *Temperaturna značilnost:* zmerne temperature / zmeren temperaturni režim / zmerno toplo podnebje / povprečna letna temperatura v večjem delu Slovenije okoli 10 °C / povprečna januarska temperatura okoli 0 °C / povprečna julijska temperatura okoli 20 °C / menjavanje toplotnih letnih časov.
Vetrovna značilnost: prevlada zahodnih vetrov / prevlada vetrov iz zahodnega kvadranta / zahodno zračno kroženje.
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.
2. Pravilni odgovori so A, D in B.
Za tri pravilne odgovore 2 točki, za dva 1 točka.
3. Slika 1
Opis: Zaradi konvekcijskih padavin. / Zaradi manjšega vpliva potujočih ciklonov. / Zaradi velike ogretosti površja poleti.
Pojasnitev: Ker je poleti v Subpanonskih pokrajinah kljub višku padavin manj padavin kakor v drugih slovenskih pokrajinah. / Poleti je zaradi visokih temperatur veliko izhlapevanje in je potrebno več vode. / Zaradi visokih temperatur in bujne rasti porabijo rastline poleti veliko vode (velika evapotranspiracija), zato bi se povečala ogroženost zaradi suše.
Za tri pravilne odgovore 3 točke, za dva 2 točki, za enega pa 1 točka.
4. Večino padavin prinašajo Sloveniji zračne gmote (mase), ki dotekajo k nam od zahoda oziroma JZ (pravokotno na smer alpsko-dinarske pregrade). Ko naletijo na pregrado, so se prisiljene dvigovati, pri tem se zrak ohlaja in izločajo se padavine.
V odgovoru mora biti razvidna povezava med smerjo dotoka zračnih gmot in procesom nastanka orografskih padavin.
Za popoln odgovor 2 točki, za delnega 1 točka.
5. Padavinski režimi v Sloveniji niso tipični v primerjavi s pravim sredozemskim oziroma celinskim režimom. / Padavinski režimi v Sloveniji so prehodni med sredozemskim in celinskim režimom. / Padavinski režimi v Sloveniji združujejo značilnosti sredozemskega in celinskega padavinskega režima.
1 točka

D2 – SLOVENIJA

6. Prehodnost / tranzitnost.
Dolinah / podoljih.
Informacij / podatkov / energijskih virov.
Za tri pravilne odgovore 2 točki, za dva 1 točka.
7. *Obdobje prvotne industrializacije:* železniški promet.
Obdobje po slovenski osamosvojitvi: cestni promet.
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.
8. Pragersko / Zidani Most / Pivka / Divača.
1 točka
9. Posavsko hribovje / Posavje / Zasavje / Vzhodno predalpsko hribovje.
1 točka

10. V Luki Koper se pretovori največ razsutega tovora, za katerega je železniški promet primernejši. / V Luki Koper se pretovorijo izredno velike količine tovora, zato je železniški promet primernejši. / Veliko tovora je namenjenega tranzitu, zato je železniški promet primernejši. / Pri tako velikih količinah tovora je pomembna cena prevoza, ki je nižja v železniškem prometu kakor v cestnem. / Ker je treba prevažati velike količine tovora, bodo imeli manjše okoljske težave, ker je železniški promet bolj kakor cestni prijazen do okolja.
V odgovoru mora biti vidna povezava med tovorom in prednostjo železniškega prometa.
Za dve popolni pojasnitvi **2 točki**, za eno pojasnitev ali dva delno pravilna odgovora (opisa) **1 točka**.
11. Veliko tovora je namenjenega sosednjim državam, ki se v zadnjem času hitro razvijajo. / Luka Koper se je specializirala za pretovor avtomobilov in zabojujnikov, katerih promet se zelo povečuje. / Druga pristanišča v severnem Jadranu v razvoju zaostajajo. / Vse več držav v bližini Slovenije se odloča za prevoz prek Kopra. / Vedno večja konkurenčnost blaga vzhodnoazijskih držav.
Za dve popolni pojasnitvi **2 točki**, za eno pojasnitev ali dva delno pravilna odgovora (opisa) **1 točka**.

E1 – MAGYARORSZÁG / MADŽARSKA

12.

1. Slovaška _____	Bratislava _____
2. Avstrija _____	Dunaj _____
3. Slovenija _____	Ljubljana _____
4. Hrvaška _____	Zagreb _____
5. Srbija _____	Beograd _____
6. Romunija _____	Bukarešta _____
7. Ukrajina _____	Kijev _____

Za 7+7 ali 6+6 odgovorov **3 točke**, za 5+5 ali 4+4 odgovore **2 točki**, za 3+3 ali 2+2 odgovora **1 točka**.

13.

domborzati forma reliefna oblika	részarány delež	tájnév ime pokrajine
középhegységek sredogorja	2%	Mátra, Börzsöny, Vértes, Bakony, Pilis, Bükk ...
alföldek nižine	84%	Hortobágy, Nyírség, Hajdúság ...
dombságok gričevja	14%	Órség, Zalai-, Somogyi-dombság ...

Za šest ali pet pravih odgovorov **2 točki**, za štiri ali tri **1 točka**.

14. Magyarország legmagasabb pontja az 1014m magas Kékes (Kékestető), amely az Északi-középhegység nagytájban található. Legalacsonyabb pontja pedig a Szeged közeli Szentmihálytelek, amely az Alföld nagytájhoz tartozik.
Najvišja točka Madžarske je 1014 m visok Kékes (Kékestető), ki je v makroregiji Északi-középhegység. Najnižja točka pa je Szentmihálytelek v bližini mesta Szeged, ki spada v makroregijo Alföld.
Za štiri pravilne odgovore **3 točke**, za tri **2 točki**, za dva ali enega **1 točka**.

15. Stopnjevanje celinskih značilnosti proti osrednjim, vzhodnim pokrajinam, večanje temperaturnih amplitud od obrobja proti osrednjim delom kotline, zmanjševanje količine padavin proti osrednjim delom, število sončnih ur je večje proti južnim delom regije *Duna-Tisza köze*, zmanjševanje oblačnosti v isti smeri.
Za opis dveh posledic 2 točki, za opis ene posledice 1 točka.

E2 – MAGYARORSZÁG / MADŽARSKA

16. da, ne, da, da, da
Za pet pravih odgovorov 2 točki, za štiri ali tri 1 točka.
17. Starostna skupina od 25 do 29 let.
V četrti.
Negativni naravni prirastek.
Za tri pravilne odgovore 2 točki, za dva 1 točka.
18. Ob primerjavi natalitete in mortalitete je razlika negativna.
Za en pravih odgovor 2 točki, za pomanjkljivo razlago 1 točka.
19. Migracijski saldo je pozitiven, pomeni pa primerjavo med imigracijami in emigracijami.
Za dva pravilna odgovora 2 točki, za enega 1 točka.
20. Notranje selitve so usmerjene s podeželja v mesto. Vzrok zanje je neenakomeren regionalni razvoj. Dnevne migracije pomenijo vsakodnevne selitve v službo, šolo ... Najpogostejše so v okolici glavnega mesta.
Za štiri odgovore 2 točki, za tri ali dva 1 točka.